

THÊM MỘT TƯ LIỆU LỊCH SỬ VỀ GIÀNH CHÍNH QUYỀN THÁNG 8 NĂM 1945 Ở VIỆT NAM

NGUYỄN VĂN KHOAN*

Chúng tôi sưu tầm được 3 bức thư đánh máy bằng tiếng Việt - loại máy chữ có dấu - khác với máy chữ tiếng Pháp không có dấu của một "Tu lệnh quân đoàn 3 đặc nhiệm Trung Hoa" mang tên Alexander Kuan Hil (Quang Minh), trong đó có một bức gửi Hoàng đế Bảo Đại từ Hà Nội ngày 21 tháng 8 năm 1945, và hai bức ghi ngày 22 tháng 8 năm 1945 gửi Thủ lĩnh ngài Tư lệnh - Ủy ban Nhân dân Cách mạng ở Bắc Kỳ.

Ba bức thư này không có chữ ký, ấn triện, không có phong bì. Có thể đây là bản vừa đánh máy xong, chưa kịp ký đã vì một lý do nào đó (bị bắt, bị tịch thu, bị mất, bị đánh cắp...).

Cho dù các văn bản trên chưa có tính pháp lý hành chính, nhưng chúng ta cũng thấy "âm mưu diệt cộng cảm Hồ" của Tưởng Giới Thạch và quân quan của Tưởng.

Tư liệu cho thấy, trước ngày 21 tháng 8 năm 1945 - người giữ chức "Tu lệnh quân đoàn 3" đã có mặt ở Hà Nội, để theo dõi, nắm bắt tình hình, để xuất một giải pháp loại trừ chính quyền cách mạng.

Với những sự kiện trên, chúng ta thêm một lần nữa thấy rõ đường lối, chủ trương đúng đắn, nghệ thuật nắm bắt thời cơ "ngàn năm có một" của Đảng Cộng sản Đông Dương, của Hồ Chí Minh trong những ngày tháng 8 năm 1945. Nếu không có ngay một chính phủ - dù là lâm thời - để tiếp quân Đồng minh, tiếp quân Tưởng Giới Thạch chắc chắn sẽ gặp rất nhiều khó khăn.

Chúng tôi xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc và mong có sự xác minh, bổ khuyết.

Bức thư nhất

Hà Nội, ngày 21 tháng 8 năm 1945

Kính gửi: Hoàng đế Bảo Đại

Đã hàng ngàn năm nay chúng ta đã ngưỡng mộ các triều vua Thuần, Nghiêu và chúng ta sẽ còn phải duy trì trong nhiều năm nữa (vì thế mà) chúng tôi rất đau lòng biết tin hoàng thượng đã đề nghị được thoái vị.

Là một bầy tôi hèn mọn của hoàng thượng, tôi không có quyền can thiệp vào

thể chế chính trị của hoàng thượng nhưng Ngài Thượng thư Bộ Học ủy nhiệm tôi điều hành một sự thỏa thuận giữa Nam triều và Việt Minh:

Đó là cả hai phía mà tôi được vinh dự tín nhiệm đã yêu cầu tôi làm một cương vị trọng tài.

Tôi, xin được phép khuyên hoàng thượng hãy cử những phái viên ngoại giao đến Trung Quốc càng nhanh càng tốt để được công nhận nền độc lập của đất nước của hoàng thượng (ngày 19-8-1945, tôi đã

* TS. Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam

làm trung gian để chuyển một công hàm về nền độc lập (của Việt Nam) tới Tướng Tưởng Giới Thạch.

Việt Minh đã nắm chính quyền. Nhưng họ có nguy cơ làm mất nền độc lập mà tôi đã đề nghị. Để giải quyết những khó khăn này, tốt nhất là hoàng thượng hãy ký với Việt Minh một hiệp ước bảo đảm gồm: việc bảo đảm đạo lý cho những lời đã tuyên bố, tuyên thệ, sự tín nhiệm cả hai phía và những bảo đảm thực tế để đảm bảo việc thoái vị của hoàng thượng (chỉ được tiến hành khi đã thực hiện được một nền độc lập hoàn toàn).

Trong khi chờ đợi một sự thỏa thuận sẽ được tiến hành xin hoàng thượng hãy tổ chức ngay lập tức một chính phủ hợp pháp để việc kiến nghị độc lập (cho đất nước hoàng thượng) sẽ được chấp nhận.

Bức thư hai

KuanHil Hà Nội, ngày 22 tháng 8 năm 1945
(Alescander)

Tư lệnh Quân đoàn 3
Đặc nhiệm Trung Hoa

Gửi thủ lĩnh Ngài Tư lệnh - Ủy ban Nhân dân Cách mạng Bắc Kỳ.

Ông thân mến,

Cùng lúc với bức thư chính thức này, tôi vừa nhận được một lệnh cấp trên (nên) tôi tự cho phép mình với tư cách là bạn bè khuyên ông nên hợp tác trong điều kiện nhanh nhất có thể được với những lãnh tụ các đảng phái, để thực hiện sự đoàn kết này với ủy ban giải giáp (quân Nhật).

Tôi cũng yêu cầu ông (ký kết) một hiệp ước cam đoan giữa hoàng đế (Bảo Đại) và Ủy ban Nhân dân Cách mạng. Để (có thể) thoái vị, hãy chờ khi các ông hoàn toàn độc lập vì rằng chính phủ chúng tôi chỉ có thể thương lượng với 1 chính phủ hợp

pháp (vì thế) mà việc điều đình là cực kỳ khẩn cấp.

Tôi xin chúc ông thành công mỹ mãn trong những việc mà chúng tôi đang chờ đợi ở các ông.

Bức thư ba

KuanHil Hà Nội, ngày 22 tháng 8 năm 1945
(Alescander)

Tư lệnh Quân đoàn 3
Đặc nhiệm Trung Hoa

Ngài Tư lệnh Quân đoàn 3

Đặc nhiệm Trung Hoa

gửi Thủ lĩnh Ủy ban Nhân dân Cách mạng ở Bắc Kỳ (Hà Nội)

Thưa ông,

Những sự kiện trong những ngày gần đây có nguy cơ làm mất hoàn toàn nền độc lập của đất nước ông.

Với tư cách là một quan sát viên, tôi vinh dự được gợi ý với ông những ý kiến sau đây:

Chính phủ Trung Quốc sẽ không công nhận một chính phủ bất hợp pháp được tổ chức ở Bắc Kỳ. Chính phủ Trung Quốc chỉ có thể điều đình với một Chính phủ hợp hiến. Chính phủ Trung Quốc hy vọng có một sự thỏa thuận ngay lập tức với ủy ban và với chính quyền ở Huế, và coi trọng hơn một chính phủ đoàn kết quốc gia (chứ không phải) một chính phủ chuyên chính của Đảng.

Để có được độc lập, các ông không nên có thái độ phản kháng với các nước Đồng minh và nhất là với Trung Quốc, với hoàng đế của các ông đã hủy bỏ những hiệp ước bất bình đẳng và tuyên bố độc lập (cho đất nước các ông).

Việc khẩn cấp nhất là hãy tiếp xúc với chính quyền ở Huế để có một chính phủ

hợp pháp ở Bắc Kỳ và 1 chính phủ hợp pháp ở Huế, nhằm điều đình ngay lập tức với chính phủ Trung Quốc. Nếu chậm trễ các ông sẽ mất hết. Hãy để vấn đề chính trị nội bộ về sau. Hơn nữa, hoàng đế của các ông là người duy nhất chính thức được các

chính phủ khác công nhận. Hoàng đế đã có những bước khởi động quốc tế đầu tiên đáng thừa nhận. Nếu các ông muốn, các ông có thể yêu cầu hoàng thượng thoái vị sau, khi các ông thực sự đã độc lập.

Xin gửi lời chào kính trọng.

TÌNH HÌNH RUỘNG ĐẤT KHU VỰC HÀNH CUNG THIÊN TRƯỜNG...

(Tiếp theo trang 38)

CHÚ THÍCH

(1). Ngô Vi Liên: *Tên làng xã và địa danh các tỉnh Bắc Kỳ*, Nxb. Văn hoá Thông tin, Hà Nội, 1997, tr. 91.

(2). Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh Nam Định: *Địa chí tỉnh Nam Định*. Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2003, tr. 29.

(3). Pierre Gourou: *Người nông dân châu thổ Bắc Kỳ*, Hội khoa học Lịch sử Việt Nam, Viện Viễn Đông bác cổ, Nxb. Trẻ, 2003, tr. 152.

(4). *Xã chí*. Tài liệu lưu trữ tại Thư viện Viện Nghiên cứu Hán Nôm, kí hiệu AJ 7/4.

(5). Nguyễn Thị Thuý: *Tình hình ruộng đất khu vực thành Tây Đô qua một số địa bạ thời Minh Mạng*, Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 6-

2008, tr. 59-65; Nguyễn Thị Hải: *Tình hình ruộng đất ở Nhà Lữ (Hoà An - Cao Bằng) nửa đầu thế kỉ XIX qua tư liệu địa bạ*, Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 6-2009, tr. 30-40.

(6). Phan Phương Thảo: *Biến đổi sở hữu ruộng đất ở Kiên Mi (Bình Định) sau chính sách quân điền năm Minh Mệnh thứ 20 (1839)*, Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 4-2001, tr. 24.

(7). Phan Huy Lê (chủ biên): *Địa bạ Thái Bình*. Nxb. Thế giới, Hà Nội, 1997, tr. 35.

(8). Dẫn theo Nguyễn Hồng Phong: *Di sản làng xã trước cách mạng xã hội chủ nghĩa trong Nông thôn Việt Nam trong lịch sử*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 1978, tr. 463, 465.